

4. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : закон України від 19.04.2014 № 80/94-вр // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94> (дата звернення: 20.11.2017).

5. ДСТУ 3396.2-97. Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення. URL: <http://tzi.com.ua/478.html> (дата звернення: 20.11.2017).

6. Термінологія в галузі захисту інформації в комп'ютерних системах від несанкціонованого доступу : нормативний документ системи технічного захисту інформації : НД ТЗІ 1.1-003-99 : затв. наказом Департаменту спец. телекомунікац. систем та захисту інформації Служби безпеки України від 28.04.1999 № 22 // Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України : офіц. веб-сайт. URL: http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=102106&cat_id=46556&ctime=1344502446343 (дата звернення: 19.11.2017).

7. Stuxnet: война 2.0 // Хабрахабр : сайт. URL: <http://habrahabr.ru/post/105964/> (дата звернення: 20.11.2017).

8. Russia attacked energy, telecom and media in Britain: government official // Reuters. November 15, 2017. URL: <https://www.reuters.com/article/us-britain-cyber/russia-attacked-energy-telecom-and-media-in-britain-government-official-idUSKBN1DF01N> (дата звернення: 20.11.2017).

9. Подробности беспрецедентного взлома энергетической системы Украины // Украина криминальная : сайт. URL: http://cripo.com.ua/?sect_id=8&aid=209211 (дата звернення: 20.11.2017).

10. Кибераатака в Украине. Хроника завершена // Лига.Бизнес : сайт. URL: <http://biz.liga.net/all/it/novosti/3696331-v-ukraine-proiskhodit-globalnaya-kiberataka.htm> (дата звернення: 20.11.2017).

Одержано 21.11.2017

УДК 343.123

Ігор Віталійович НАЗАРЕНКО,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ У МІСЦЯХ, ЩО ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ

Статистичні дані свідчать, що за останні декілька років кількість осіб, що вживають та збувають наркотичні речовини знатно збільшилась. В той же час, практика протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів вказує на те, що також

розширюється їх «ринок» збуту, зокрема наркотичні засоби все частіше поширюються в місцях масового збору населення (в 79 % – молоді), що призначені для проведення навчальних і культурних заходів. Вказане пов'язано із декількома причинами, серед яких, поперше, скупчення в одному місці великої кількості осіб одночасно задля отримання емоцій, в тому числі адреналіну. По-друге, здебільшого в місцях, що призначені для проведення навчальних і культурних заходів, в більшості випадків, збираються особи віком від 14 до 22 років, які легко піддаються сторонньому впливу, віянням «моди» на спосіб життя, стиль, поведінку. Так, наприклад, більшість із респондентів вказали, що вперше спробували наркотичні речовини у місцях, що призначені для проведення навчальних і культурних заходів. Діти та підлітки проводять значну частину свого часу саме в таких місцях: навчальних закладах, розважальних або спортивних гуртках, закладах культурно-спортивного розвитку та відпочинку тощо. Тобто, місця, що призначені для проведення навчальних і культурних заходів відіграють важливу роль у створенні умов для здобуття ними знань, формуванні ставлень та виробленні навичок, які потрібні, щоб уникнути та запобігти ризикам для здоров'я особи, наприклад, пов'язаних із вживанням наркотиків. У той же час, статистика відкрито свідчить про збільшення фактів збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів у місцях, що призначені саме для проведення навчальних і культурних заходів. Отже, перед правоохоронцями нашої держави стоїть завдання протидії вказаному виду злочинної діяльності. Водночас, як свідчить правоохоронна практика, одним із найдієвіших способів такої протидії є проведення оперативно-профілактичних заходів працівниками кримінальної поліції. Враховуючи вказане, розглянемо, окремі організаційні аспекти їх проведення.

Взагалі, профілактичні заходи (далі – ПЗ) – це дії поліції, спрямовані на недопущення правопорушень та запобігання їх учиненню, ліквідацію причин та умов, що їх викликають [1]. Разом з цим, відповідно до діючого законодавства така діяльність поліцейських, під час проведення ПЗ, будується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності.

Слід відзначити, що в практичній діяльності ПЗ знаходять своє відображення в рамках проведення профілактичних операцій. Зокрема, на території нашої держави щорічно проводиться більше двох десятків різнопланових профілактичних операцій, направлених на протидію злочинності. Так, наприклад, на протязі більше 10 років на

території нашої держави з метою протидії незаконному обігу наркотичних речовин проводиться оперативно-профілактична операція під умовною назвою «Мак» [2; 3], під час якої правоохоронці виявляють та знищують нелегальні посіви нарковмісних рослин маку та конопель, а також перекриватимуть канали надходження цих рослин до споживачів наркотиків.

В той же час, практика свідчить, що проведення профілактичних операцій відбувається в декілька етапів: підготовчий, практичний, підведення підсумків. Розглянемо їх детальніше.

Аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що підготовчому етапу проведення профілактичних операцій передують – прийняття рішення про проведення профілактичних заходів, що в практичній діяльності здебільшого формується під час аналізу стану протидії конкретному виду злочинності, зокрема незаконному обігу наркотичних речовин, визначаються причини, що призвели до низького рівня протидії злочинності, особи, які відповідають за проведення профілактичних заходів та заходи, обов'язкові для їх проведення, що у 89,9 % випадків виражається в Рішеннях колегії керівництва НП країни, ГУНП в областях тощо.

Після прийняття рішення про необхідність проведення ПЗ розпочинається підготовчий етап, зокрема шляхом розробки та підписання наказу про проведення ПЗ. Як відзначено в Порядку організації проведення профілактичних заходів, затвердженого наказом НП України від 27.12.2016 № 1377, підставою для проведення ПЗ є наказ за підписом Голови Національної поліції України або особи, яка виконує його обов'язки (у разі проведення загальнодержавних профілактичних заходів), або за підписом начальника Головного управління або особи, яка виконує його обов'язки, виданий відповідно до наказу Національної поліції України або з ініціативи ГУНП (у разі проведення заходів на регіональному або місцевому рівнях) [1]. Водночас, вказаним нормативним актом визначено, що наказ розробляється з урахуванням:

- вимог нормативно-правових актів та інших документів, у яких Національну поліцію України визначено виконавцем або співвиконавцем заходів;

- результатів моніторингу стану превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню, розкриття та розслідування правопорушень, ужиття, у межах компетенції, заходів щодо їх усунення.

Під час підготовки наказу про проведення загальнодержавних та регіональних ПЗ строки їх проведення обов'язково узгоджуються

з керівництвом Національної поліції України, ДООЗОР та всіма зацікавленими сторонами [1].

Після видання наказу, розробляється план, у якому зазначається:

- дата початку та строки проведення підготовчого і практичного етапів (кількість діб), періодичність надання звітів та підбиття підсумків;

- конкретизовані завдання виконавцям на кожному окремому етапі проведення ПЗ зі сторонами їх виконання;

- порядок обміну інформацією між ініціатором проведення заходів та ГУНП;

- способи координації дій органів і підрозділів поліції, що взаємодіють із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами [1].

Водночас, в плані визначаються строки проведення заходів, відповідальні особи за кожний пункт плану, порядок аналізу та узагальнення відомостей, що отримані в результаті проведення ПЗ тощо.

Разом з цим, практика свідчить, що від якості складання такого плану залежить безпосередньо кінцевий результат проведення ПЗ. На підставі вказаного плану в територіальних органах поліції розроблюються власні плани проведення ПЗ, направлені на протидію злочинності, зокрема незаконному обігу наркотичних засобів, які в 97,8 % є ідентичними до первинного плану ПЗ (відрізняються лише особливості території обслуговування та оперативної обстановки на ній). В той же час, слід підкреслити, що на цій стадії негативним моментом є те, протягом багатьох років плани проведення загальнодержавних ПЗ є незмінними.

Вказаними заходами закінчується підготовчий етап проведення ПЗ та розпочинається практичний етап, який включає в себе проведення конкретних заходів, направлених на протидію злочинності, зокрема у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів. Аналіз емпіричного матеріалу дозволяє констатувати, що у 78,9 % випадків практичний етап полягає у проведенні різного виду заходів, які в залежності від кінцевої мети (виду злочинної діяльності), можуть варіюватись. Зокрема, при проведенні ПЗ, направлених на протидію досліджуваному виду злочинів такими заходами є:

- 1) заходи, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», які не обмежують конституційні права громадян та не потребують дозволу суду;

- 2) спільні заходи оперативних та іншими підрозділів НП України, направлені на відпрацювання місць перебування осіб, що становлять оперативний інтерес, а саме:

- спільне патрулювання із працівниками патрульної поліції місць, що призначені для проведення навчальних та культурних заходів;
- перевірка за місцем мешкання раніше засуджених осіб за вчинення злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків разом із підрозділами превентивної поліції;
- перевірка місць, що призначені для проведення навчальних та культурних заходів на наявність в них наркотичних речовин за допомогою використання можливостей службової собаки;
- проведення заходів із залученням негласних позаштатних працівників, направлених на отримання первинної оперативно-розшукової інформації.

Під час проведення вказаних заходів, відповідальним працівником в кожному підрозділі, що визначені відповідальними за проведення ПЗ щодобово (в 96,7 % випадків) складаються звіти про проведення заходів, здебільшого по наростаючій, із зазначенням конкретних проведених заходів та їх результатів та передаються до підрозділу, на який покладено обов'язок по узагальненню відомостей та підбиття підсумку.

Після закінчення проведення практичного етапу ПЗ визначений відповідальним за них підрозділом узагальнюється всі показники роботи, проведені заходи та їх результати та складається відповідний документ (рапорт, доповідна записка тощо) на ім'я особи, яка призначила проведення ПЗ із зазначенням результатів проведення ПЗ, допущених недоліків та пропозицій щодо їх усунення.

На останок, слід відмітити, що ПЗ, направлені безпосередньо на профілактику досліджуваного виду злочину на території нашої держави не проводяться, що, на нашу думку, є значним прорахунком з боку держави. Однак, враховуючи викладене, можна дійти висновку, що в загальному вигляді алгоритм організації проведення ПЗ, направлених на оперативно-розшукову протидію наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів в місцях, що призначені для проведення навчальних і культурних заходів, має наступний вигляд: 1) аналіз оперативної обстановки, виявлення умов та причин, що сприяють її погіршення, заходів, що є перспективними для їх усунення, відповідальної служби за вказаний напрямок діяльності; 2) підготовка та підписання наказу про проведення ПЗ; 3) розробка плану проведення ПЗ, визначення конкретних заходів, відповідальних за їх проведення осіб, строків проведення, тощо; 4) проведення практичних заходів, направлених на профілактику злочинності; 5) підведення підсумків та одночасного прийняття рішення щодо доцільності повторного проведення аналогічних ПЗ, 6) визначення позитивних та негативних моментів проведених ПЗ.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Порядку організації проведення профілактичних заходів : наказ Нац. поліції України від 27.12.2016 № 1377.
2. Оперативно-профілактична операція «Мак» // 3849.com.ua : сайт. URL: <https://www.3849.com.ua/news/1669617/> (дата звернення: 20.11.2017).
3. На Сокальщині стартувала комплексна оперативно-профілактична операція «Мак» // Сокаль : сайт. URL: <https://sokalfm.com/?p=12526> (дата звернення: 20.11.2017).

Одержано 21.11.2017

УДК 342.95

Вячеслав Анатолійович НЕКРАСОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

провідний науковий співробітник

Національної академії внутрішніх справ

ЗНИЖЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КЕРОВАНОЇ АНАЛІТИКОЮ

Міжнародний досвід превентивних заходів, які сьогодні застосовуються правоохоронними органами у протидії криміналізації економіки свідчить, що ключовими інструментами забезпечення економічної безпеки держави, детінізації економіки є кримінальний аналіз та аналіз ризиків.

Система кримінального аналізу та аналізу ризиків в діяльності правоохоронних органів, які опікуються економічною безпекою держави за своєю суттю є встановлення та пошук зв'язків між даними про злочинну діяльність й іншими даними, потенційно пов'язаними з ними, з метою їх використання в розробці тактики та стратегії протидії злочинності, ідентифікації та оцінюванні кримінальних загроз у системі економічної безпеки держави, метою якої є визначення пріоритетів та формування управлінських рішень щодо запобігання та протидії злочинності, на національному й міжнародному рівнях.

Інформаційний аналіз також має на увазі «діяльність правоохоронних органів в управлінні інформацією», таким чином орієнтуючи діяльність в проактивному напрямку, що визначається як стратегічний підхід до прогнозу майбутнього, спрямований на боротьбу зі злочинністю за допомогою дій, заснованих на ідентифікації та аналізі інформації.

Система аналізу інформації є моделлю, яка сприяє більш точному визначенню напрямку діяльності та розумного розподілу ресурсів, сприяючи досягненню бажаних цілей.